V rámci celoroční činnosti DSK Motýlek se koná další z výletů vlastivědného cyklu:

„Památná místa naší země a našich dějin“

Pro říjnový výlet po krásách naší země jsem vybral návštěvu krásného zámku v Čechách, který se nachází v blízkosti Berouna. Navštívíme zámek v Hořovicích.

Výlet „Hořovice – Komárov“

se koná **v sobotu dne 10. 10. 2026** dle následujícího programu:

Cesta tam.

Sraz je v železniční stanici Praha-Smíchov 9:45 v odjezdové hale. **Rychlíkem** pojedeme do stanice **Hořovice.** Po příjezdu půjdeme **pěšky ke starému, a hlavně pak novému zámku Hořovice,** kde se rozhodneme, zda navštívíme nějaký prohlídkový okruh nebo vezmeme celý výlet jako hezkou jarní 10 km procházku z Hořovic do Komárova (po zelené).

Tam vlakem ze stanice Praha-Smíchov
R16 (R 770 Berounka)

- **Praha-Smíchov** **10:15**
- **Hořovice** **11:07**

Starý zámek Hořovice

Nový zámek Hořovice

Nový zámek Hořovice

Státní zámek je nazýván novým, protože v Hořovicích se nacházejí zámky dva. Starý zámek leží asi 200 m od nového západním směrem na skalním ostrohu nad Červeným potokem. Jeho umístění prozrazuje, že původně býval panským dvorcem. První písemná zmínka o něm se váže k roku 1233, kdy panství vlastnili páni ze Žirotína.

Rod Žirotínů je doložen až v souvislosti s Hořovicemi a první písemné zmínky o nich máme z doby, kdy nabyli významné úřady v královských službách Václava I. - Neostup v letech 1229 a 1233-1239 purkrabí na Přimdě, v roce 1249 pán na Hořovicích, Gebhart 1229-1234 pán na Hořovicích. Žirotínové jsou připomínáni jako zakladatelé města Hořovice v první polovině 14. století, kdy Plichta ze Žirotína a jeho syn Ješek založili město Hořovice právem berounským a přidali k němu 60 lánů dědin.

Jmenovaný Plichta mohl být udatným rytířem, kterého zmiňuje Dalimilova kronika. Píše se v ní o velkém hrdinovi, jakémsi Plichtovi, neohroženém bojovníkovi, který způsobil králi Albrechtovi velké škody při jeho vpádu do Čech roku 1307. Plichta válčil i v cizích zemích a byl snad i ve službách anglického krále. Od roku 1318 býval k vidění po boku krále Jana Lucemburského, kterému udatně pomáhal v bitvě u Mühldorfu v roce 1322, kde také hrdinně padl.

Město Hořovice bylo brzy po svém založení rozděleno mezi Žirotíny a toto rozdělení je původem mnoha historických nejasností týkajících se majitelů panství.

Koncem 14. století jsou jako páni na Hořovicích připomínáni Smil z Libomyšle (1370), ale také Vilém z Hořovic a „z Kuncenburka“ (1379 a 1384) či Léva z Hořovic (1380), jehož vdova Markéta dosazuje na hořovickou faru jako faráře Hroznatu z Martinic. V téže době se dále hovoří o bratrech Drslavovi a Zdislavovi z Hořovic, kteří snad byli příbuznými Smila z Libomyšle a kterými končí řada vladyků z Hořovic.

V roce 1390 je doloženo, že nového hořovického faráře podával král Václav IV. a je možné, že tak činil právem odúmrti. V témž roce se na hořovické tvrzi s určitostí narodila Eliška Zhořelecká, jejíž matka Richilda v této době projížděla Hořovicemi za svým manželem Janem Zhořeleckým, nejmladším synem Karla IV.

O hradu je možno hovořit až v době husitských válek, kdy panství vlastnili Hullerové z Hořovic.

Historie období do roku 1422 je nejasná, v tomto roce však panství prokazatelně vlastnili Hullerové, jejichž jméno se poprvé objevuje na listině, kterou bylo po marném obléhání Karlštejna učiněno příměří mezi Zikmundem Korybutovičem nejen s karlštejnskou posádkou, nýbrž také s katolickými pány na Valdece a Hořovicích (snad příbuzní se Zikmundem Hullerem z Orlíka, původem zřejmě z Chebu, který vybudoval svoji politickou kariéru díky králi Václavu IV., jehož se stal osobním důvěrníkem. Roku 1381 se Huller stává pražským měšťanem a od roku 1387 i královským podkomořím a členem královské rady. Jeho strmou politickou kariéru však záhy ukončila obvinění ze zločinů a podvodů, na jejichž základě nechal Václav IV. svého chráněnce 23.6. 1405 popravit.).

Roku 1430 bylo sídlo celých 9 dní obléháno sirotky, než se Zikmund Huller (odlišit od Z.H. z Orlíka), syn Ondřeje, vzdal, přenechav kališníkům hrad i panství. Sám se pak na stranu husitů přidal, avšak už po roce zemřel na jedné z výprav do Uher.

V roce 1458 je poprvé připomínán Sezema Štěpánovec z Vrtby, jehož rodové kořeny sahají až k blahoslavenému Hroznatovi z Teplé. Po smrti Vrtby, který neměl dědice, panství vyženil Litvín z Klinštejna z rodu Hronovců, vlastnící již nedaleký hrad Týřov. Také Litvínovi se narodily pouze dcery a dvě z nich byly provdány za pány z Říčan. V roce 1520, po smrti Litvína, bylo panství rozděleno karlštejnským purkrabím Dobešem Kaplířem ze Sulevic mezi všechny jeho dcery, hrad a město však dostaly pouze Vracka a Dorota, provdané za Mikuláše, resp. Jana z Říčan (ostatní sestry dostaly podíly mimo Hořovice). V roce 1525 však bylo panství znovu sceleno, když Dorota prodala svůj podíl Mikuláši z Říčan; s jeho jménem je spojen vstup dalšího významného rodu na Hořovice. Za Mikuláše z Říčan Hořovice v roce 1540 vyhořely a mezi jinými shořely i městské listy a svobody. Nejvýznamnější z Říčanů, Václav Litvín pořídil na zámku velkou sbírku humanistických knih. Václav z Říčan (1565 – 1596) byl císařským radou, hejtmanem podbrdským a ke konci života dvorským sudím a nejvyšším hofmistrem. Jeho slavná sbírka knih se na Hořovicích vyskytovala zřejmě ještě na přelomu 18. a 19. století, neboť se o ní pochvalně zmiňují osvícenští historikové M. A. Voigt (1733-1787) i G. Dobner (1719-1796). Po prodeji panství Hesenským v roce 1852 však byly knihy roztroušeny na Moravu a do Slezska (např. do Bludova či do Bruntálu) – viz dále.

Syn Václava Jan Litvín však hořovické panství ztratil – jakožto představitel odbojné šlechty se roku 1618 se zúčastnil pražské defenestrace a po porážce stavovského povstání na Bílé hoře byl jeho majetek zabaven. Na počátku 17. století eskalovalo v Čechách napětí mezi katolickou a nekatolickou šlechtou. Situace se

vyhrotila po nástupu Matyáše II. (1557 – 1619) na český trůn (1611), který uplatňoval protistavovskou centrální politiku a podporoval zájmy katolíků; výsledkem toho bylo mimo jiné přijetí katolického Ferdinanda Štýrského (bratrance bezdětných Rudolfa a Matyáše) českým sněmem za budoucího krále. V zemi se nadto stále častěji porušoval tzv. Rudolfův Majestát (roku 1609 císař Rudolf II. podepsal stavům zákon, který mj. přiznával náboženskou svobodu v Čechách) a spory obou náboženských táborů se vyhrotily v roce 1618, kdy se odbojní nekatoličtí stavové – mezi nimi i Jan Litvín z Říčan rozhodli svrhnout prokatolické místodržící (sídlící na Pražském hradě) a ustavit vládu vlastní; 23. 5. 1618 proběhla tzv. třetí pražská defenestrace, (tj. vyhození z oken) (Jan Litvín prý několikrát vystřelil na Jaroslava Bořitu z Martinic), která je považována za začátek třicetileté války; v roce 1619 zemřel Matyáš a generální stavy odmítly nároky Ferdinanda Štýrského a zvolily nekatolíka Friedricha Falckého, s nadějí, že jakožto zeť anglického krále Jakuba I. si dobude nárok na český trůn politicky i vojensky. Tento kalkul se bohužel nepotvrdil a střetnutí mezi stavovskými vojsky Falckého a císařskou armádou Ferdinanda Štýrského dopadlo pro nekatolické stavy katastrofou – 8. listopadu proběhla bitva na Bílé hoře (u Prahy), kterou stavy drtivě prohrály, a následně začalo nekompromisní úsilí Habsburka o centralizaci moci a absolutní katolizaci české země, na jehož počátku stály poprava 27 českých pánů (21. 6. 1621) a velké přerozdělování šlechtického majetku v důsledku konfiskací.

Hořovické panství roku 1622 velmi levně získala jako konfiskát Marie Eusebie ze Šternberka, manželka Jaroslava Bořity z Martinic, která Hořovice a Komárov prodala svému manželovi a ten je podstoupil svému synovi Jiřímu Adamovi z Martinic.

Jaroslav Bořita z Martinic (1582 – 1649) – nejznámější člen rodu Martiniců, pocházel z tzv. smečenské větve (Smečno, statky na Slánsku, např. Lány), jezuitská výchova – nepřítel reformních snah, vykonával řadu úřadů, např. dvorního maršálka, v letech 1617-18 karlštejnský purkrabí a 1 z 10 místodržitelů v Čechách; v květnu 1618 vyhozen odbojnými stavy z oken Pražského hradu (spolu s místodržitelem Vilémem Slavatou z Chlumu a Košumberka a písařem Fabriciem), ale pád přežil a uprchl do Bavorska, po Bílé hoře se vrátil, 1621 povýšen do stavu říšských hrabat, díky konfiskacím svůj majetek více než ztrojnásobil a obdržel význačné úřady v zemi.

Jiří Adam z Martinic roku 1628 vymohl městu nová privilegia, ta však městu příliš nepomohla v obraně proti švédským nájezdům v době 30-ti leté války, kdy byly Hořovice několikrát vypáleny.

Za Jiřího Adama byl povýšen do šlechtického stavu správce Hořovic a Komárova Jakub Veltrubský (z Veltrub), který se velmi zalíbil vrchnosti svým urbářem - soupisem všech nemovitostí a povinností lidí vůči vrchnosti, ve kterém se snažil přivtělit co nejvíc dominikálu (panské půdě); sám ale musel platit pokuty hraběti za své zpronevěry a jeho nepravosti ho provázely až za hrob: podle legendy se mu před smrtí nedostalo svátosti, a tak prý regentův přízrak objíždí v noci městem a opakuje poslední slova kněze, která ještě před smrtí zaslechl: „…et in saecula

saeculorum.“ Vysvobozen může být pouze někým, kdo před ním neuteče a vysloví: „Amen“.

Po smrti Jiřího Adama, který neměl synů, získal hořovické panství jeho bratr Bernard Ignác (1652 – 1685), poslední vlastník Hořovic z rodu Martiniců.

Koncem 17. století se v Hořovicích objevuje nový rod slezských pánů z Vrbna a Bruntálu. První z nich, hrabě Jan František (1634–1705) nejvyšší kancléř Českého království získal hořovické panství díky dvěma sňatkům s dcerami Bernarda Ignáce z Martinic. Jan František je považován za stavitele nového hořovického zámku. Nové sídlo bylo stavěno především proto, že starý zámek – původně středověký hrad již nesplňoval nároky reprezentačního šlechtického sídla.

Vrbnové zůstali na Hořovicích do poloviny 19. století. Posledním majitelem z tohoto rodu byl Dominik (1811–1876), který roku 1852 hořovické panství prodal hesenskému kurfiřtovi Friedrichu Wilhelmovi, knížeti z Hanau (1802–1875). Potomci knížete z Hanau vlastnili zámek a částečně i panství do roku 1945. Poslední majitel zámku byl hrabě Jindřich ze Schaumburgu s rodinou. V době 2. světové války pobývala na zámku již jen část rodiny – hraběnka Fuggerová a jeden ze synů – Leopold. Jindřich narukoval do Wehrmachtu již po anšlusu Rakouska (březen 1938) a bojoval v německé armádě do roku 1942, kdy v Tunisku padl do amerického zajetí. Do Hořovic se již nikdy nevrátil. Těsně před koncem války (3. ledna 1945) byl zajat také Leopold – tentokrát gestapem – a za údajnou urážku říšského tiskového místa byl internován do Kladna. Ve vazbě zůstal do 2. dubna 1945 a poslední týdny války strávil spolu s matkou v Hořovicích. Bezprostředně po ukončení války setrvávala hraběnka se svým synem v domácím vězení. Poté, co se jí podařilo prokázat rakouskou státní příslušnost, byli odvezeni do Vídně, kde se setkali se zbytkem rodiny. Do Hořovic se poslední majitelé již nikdy nevrátili.

Na základě dekretu číslo 7 vydaného prezidentem ČSR Edvardem Benešem 19. května 1945 byl areál hořovického zámku 30. června 1945 zestátněn a dán pod správu národního správce Eduarda Pokorného (bývalý lesní účetní). Jindřich ze Schaumburgu byl označen za Němce (ačkoliv rakouský státní příslušník) a nepřítele československého lidu. V této době (od 6. května) již byla část zámecké budovy zabrána jako nemocnice. Ta byla však již 6. června vystěhována na příkaz oddílu Rudé armády, který zde pobýval do 28. června. V tomto období byla značná část inventáře i výzdoby interiérů poničena a mnoho věcí bylo Rudou armádou zabráno a odvezeno jako válečná kořist. Další kořist zabral další ruský oddíl, který přijel na zámek 30. června. Po odjezdu ruských vojáků zámek připadl městu Hořovice. Přesná inventarizace majetku je ovšem známa až z 2. července 1946, kdy soupis čítal již jen 2241 předmětů. Chybějící část inventáře byla rozkradena či zničena. V budově zámku byl umístěn poštovní úřad a ve zbývajících místnostech bylo uloženo zařízení učitelského ústavu a část inventáře.

V dalších letech, do roku 1951, spravuje zámek národní kulturní komise. V této době se zde střídají různé organizace od Musejního spolku po úřady státní správy, které zde měly sídlo nebo i depozitáře. Koncem roku 1951 vzniká při ministerstvu školství, věd a umění výkonný orgán památkové péče - Státní památková správa, do jejíž kompetence spadal v této době i hořovický zámek. Počet nájemníků se ani pod novým správcem nesnížil – naopak, ještě v roce 1951 využívá 19 místností severozápadního křídla Okresní rolnická škola. Současně se však připravovala expozice v jihozápadním křídle, která byla otevřena v roce 1954 (jídelna, knihovna, lovecký, modrý salon a empírová ložnice). Tato expozice byla v téměř nezměněném stavu prezentována až do roku 1974, kdy byl zámek pro veřejnost pro havarijní technický stav uzavřen. V téže době končí nájem také SPŠ strojnické, která v roce 1956 nahradila ve stejných prostorách rolnickou školu. Expozice se nově otevřela až v roce 1985. V prostorách severního křídla byly ovšem umístěny pouze dvě výstavy – soubor dětského nábytku, hraček a drobných porcelánových plastik ze středočeských zámků (sbírka původně určena pro hrad Křivoklát) a výstava s názvem „Hudba bez hudebníků“ – soubor automatofonů, zapůjčený z Národního muzea. V roce 1988 pak přibyla výstava historických hodin ze 16. až 20. století. V další sezóně byla expozice rozšířena o dva pokoje: tzv. malou jídelnu a holandský salónek, avšak jednalo se o zcela uměle vytvořenou expozici. Po roce 1989 byly zpřístupněny další sály hlavního křídla - v roce 1993 byly instalovány tzv. Slavíkův sál (dnes Hlavní sál) a Červený salón, o rok později Dámský salónek a v roce 1995 byly zpřístupněny jídelna a knihovna. V roce 2000 byla expozice rozšířena o lovecký a zlatý salónek a předposlední úpravou byla v sezóně 2002 reinstalace salónků věnovaných pánům z Vrbna. V roce 2005 došlo k reinstalaci Dámského salónku, dnes Zeleného, dle dochovaných vyobrazení této místnosti. Dále bylo zpřístupněno točité schodiště spojující první patro s přízemím, kde jsou instalovány pokoje služebnictva.

V roce 2002 byl areál státního zámku Hořovice vyhlášen Národní kulturní památkou. Zámek spravuje Národní památkový ústav.

PROHLÍDKOVÉ OKRUHY

Vzhledem k nutnosti rezervace a poměrně vysoké ceně, se rozhodneme až na místě, zda to pojmeme jako procházku nebo nějaký okruh si zaplatíme. Vstupné je 180,-Kč pro děti starce a poloidioty. Pro pracující od 25 do 65 let pak 220,- Kč. Pro jeden okruh.

Cesta zpět

Cestou se rozhodneme, jestli posedíme v restauraci v Komárově (Limonádový Jeliman), kde však nevaří, nebo v hospodě Slavoj v blízkém Oseku, tam počkáme na autobus, kterým se vrátíme do žst. Hořovice a odtud vlakem na Smíchov. Vlak jezdí pravidelně každou hodinu. Co se týká hospod, změna programu vyhrazena.

Celková délka výletu pěšky je cca 11 – 12 km.

	Bus	545	545	546	545
•	Komárov.	15:30	17:05	17:29	18:30
•	Hořovice žel. st.	15:40	17:15	17:39	18:40

Cesta zpět vlakem bude ze žst. Hořovice					
R16 (Berounka)	R 769	R 771	R 753	R 775	
• Hořovice	15:52	16:52	17:52	18:52	
• Praha-Smíchov	16:43	17:43	18:43	19.43	atd.

Účastnit se mohou všichni: děti, ženy, starci i polo....., členové i nečlenové, přátelé DSK Motýlek.
Pozor změna: Děti na výlet mohou jen v doprovodu rodičů nebo se souhlasem rodičů v doprovodu jiné osoby starší 18 a mladší 81 let.

Vezměte si sebou: dobré oblečení (hlavně dobrou obuv), jídlo, pití a peníze na jízdenky a vstupné. A hlavně **nezapomeňte na všechno, co potřebujete k úspěšnému výletu**.

Výlet procházka se koná za každého počasí s výjimkou dlouhotrvajícího deště. Stejně jako poslední výlety je tento ryze dobrovolný a každý účastník si za sebe zodpovídá sám. Výlet má na starosti **děda Pavel HAT Tikman**.

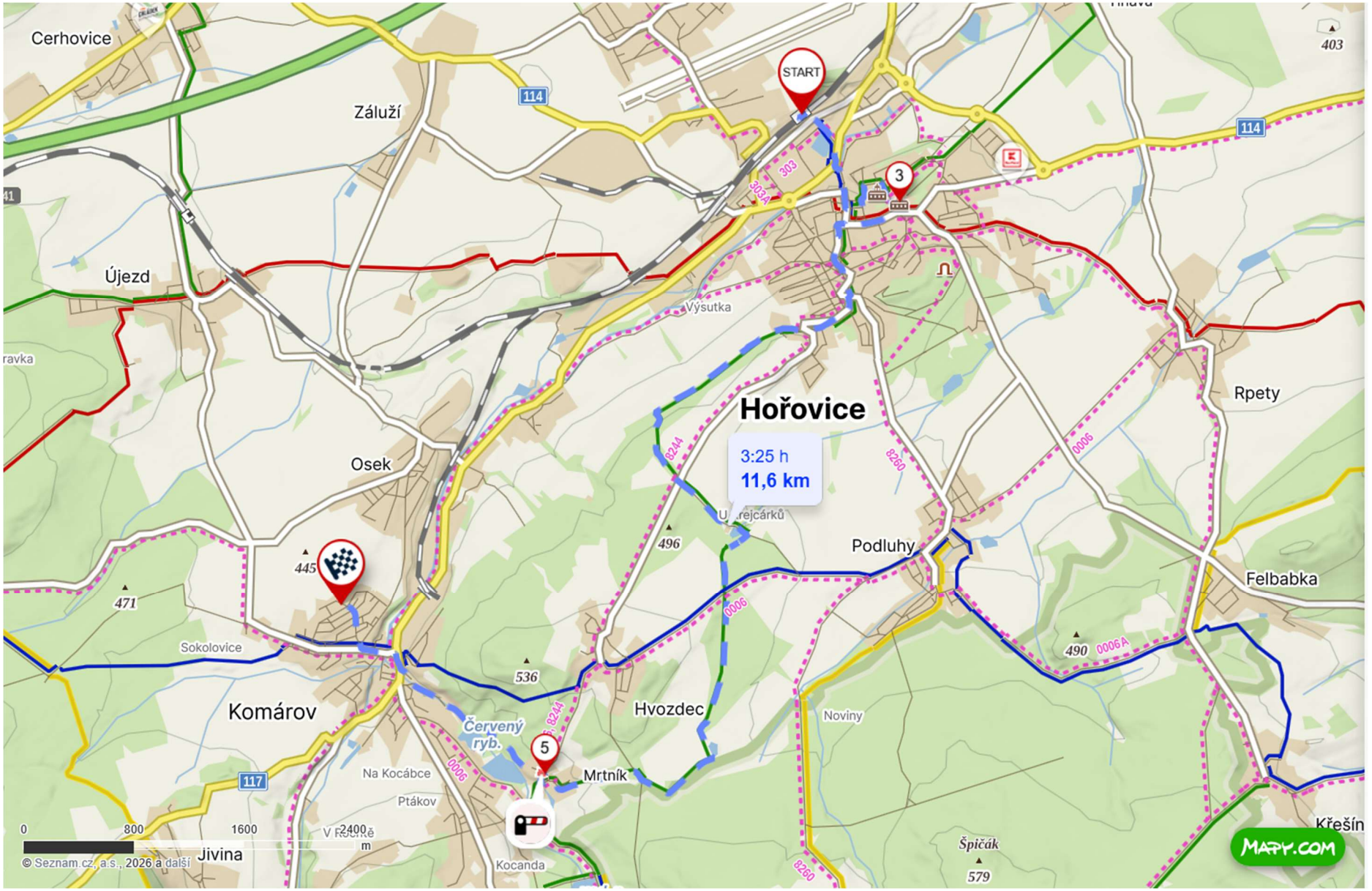
Jízdenku na vlak tam i zpět na autobus si každý zajistí sám. Buď z tepla domova přes internet nebo před odjezdem u kasy.

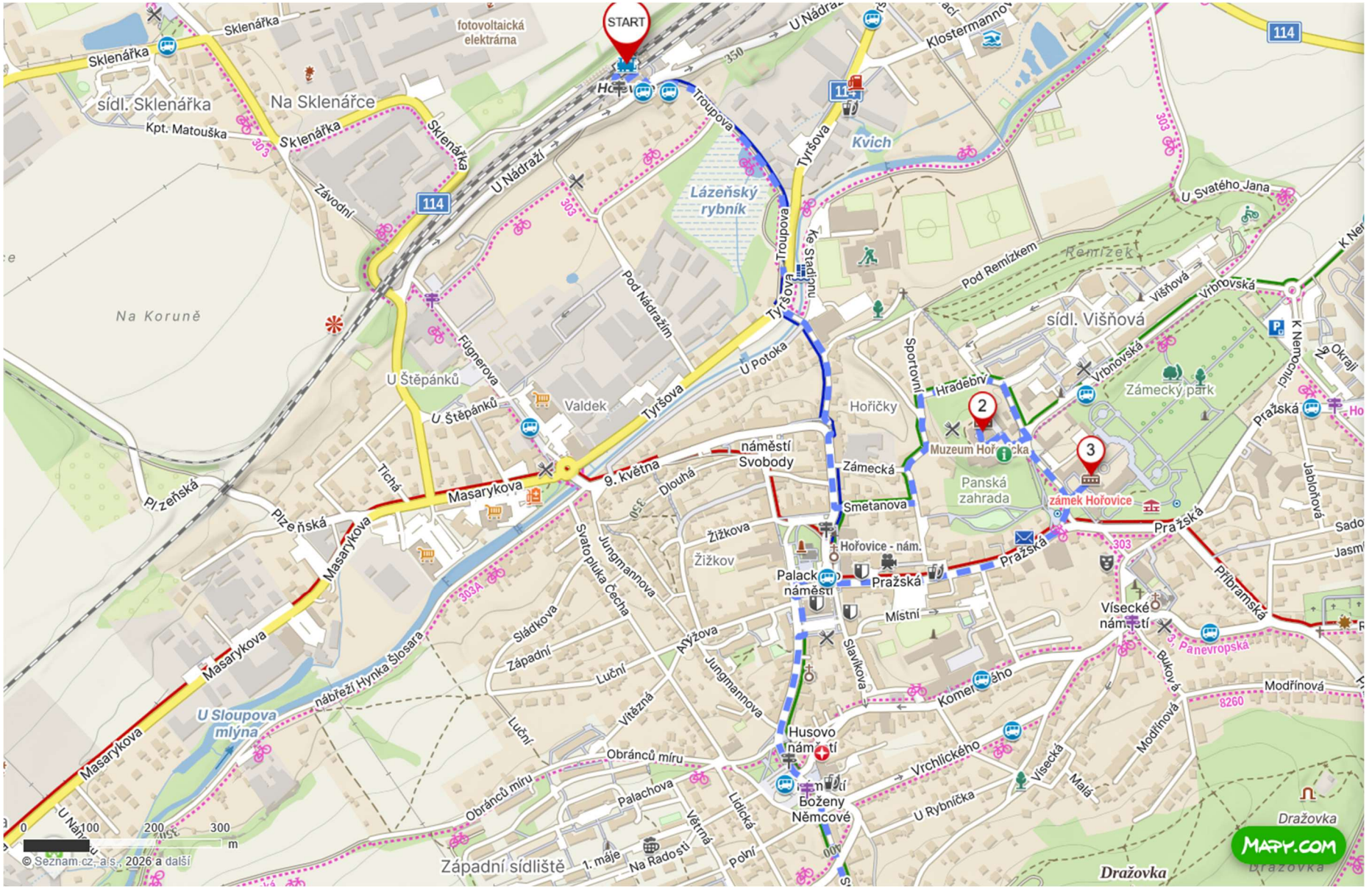
Cena jízdenky i vstupné pro jednotlivce i skupiny je podle věkové kategorie a podle toho, zda máte „lítačku“.

Výlet se koná se pod záštitou prezidenta SK HARMONY Pavla Horáka.

Kontakt: pavel.tikman@seznam.cz +420 605 229 022

Na následující mapce je trasa cesty a místa, které chceme navštívit.

Cerhovice
Záluží
START
114
303
303A
3
Újezd
Výsutka
Hořovice
3:25 h
11,6 km
8244
8260
0006
Rpety
Osek
445
496
Podluhy
Felbabka
471
Sokolovice
536
490
0006A
Komárov
Červený ryb.
Hvozdec
Noviny
5
Na Kocábce
Mrtník
117
Ptákov
Špičák
579
Křešín
Jivina
Kocanda
0
800
1600
2400
m
© Seznam.cz, a.s., 2026 a další
MAPY.COM

START
2
3
Sklenářka
sídl. Sklenářka
Na Sklenářce
Kpt. Matouška
Závodní
Na Koruně
U Nádraží
Troupova
Tyršova
Lázeňský rybník
Kvich
Klostermannova
U Svatého Jana
Remízek
Pod Remízkem
sídl. Višňová
Višňová
Vrbnovská
Zámecký park
Sportovní
Hradební
Muzeum Hořovicka
Panská zahrada
zámek Hořovice
Pražská
Jabloňová
Fügnerova
U Štěpánků
Valdek
U Potoka
Pod Nádražím
Hořičky
náměstí Svobody
Zámecká
Smetanova
9. května
Dlouhá
Tichá
Masarykova
Plzeňská
Hořovice - nám.
Palackého náměstí
Žižkova
Žižkov
Jungmannova
Svato pluka Čecha
Sládkova
Západní
Luční
Arýžova
Slavíkova
Místní
Komenského
Vísecké náměstí
Panevropská
Příbramská
Modřínová
Bukovská
Malá
Vísecká
U Sloupova mlýna
nábřeží Hynka Šlosara
Husovo náměstí
Vrchlického
U Rybníčka
Obránců míru
Palachova
Lidická
Větrná
Polní
Na Radosti
1. máje
Boženy Němcové
Západní sídliště
Dražovka
0
100
200
300
m
© Seznam.cz, a.s., 2026 a další
MAPY.COM